

BYERNE HAR POTENTIALALET TIL AT ÆNDRE VERDEN

– en artikel om Verdensmål 11 og status i Danmark

VERDENS
BEDSTE
NYHEDER

Realdania

Foto: Bjarke Ørsted

Byer verden over, fra Mumbai til Sønderborg, smøger ærmerne op for at blive mere bæredygtige. Byerne skal være bedre at bo i for mennesker, og de skal være med til at bekæmpe klimaforandringerne. Foto: Steffen Stamp

I Danmark og i resten af verden trækker byerne i arbejdstøjet for den bæredygtige omstilling. Men et nyt værktøj viser de svære dilemmaer ved at bygge gode byer, der møder FN's Verdensmål.

Af Anders Seneca Bang, Verdens Bedste Nyheder

Det er efterhånden ikke nogen nyhed, at flere og flere mennesker bor i byerne, både herhjemme og verden over. Vi klumper os mere og mere sammen, også i Danmark - og ikke kun til København, Aarhus og Odense: I langt de fleste kommuner landet over har den største by i kommunen en større andel af befolkningen end for 10 år siden.

FN anslår, at 55 procent af verdens befolkning nu bor i byområder, og at yderligere 2,5 milliard mennesker vil rykke fra landområder til byer verden over frem til år 2050. Til den tid vil mere end to tredjedele af klodens befolkning være byboere.

Det skaber nogle helt unikke potentialer.

Byer giver landene baghjul

Når byerne vokser, så vokser deres potentielle indflydelse også. Byerne er tættere på de konkrete udfordringer end staterne, men sidder også med de konkrete virkemidler og løsninger. Når de laver ambitiøs politik, kan det ændre enormt mange menneskers forhold og adfærd.

Selvom præsident Trump besluttede at trække USA ud af Paris-aftalen, har 250 amerikanske byer ikke desto mindre forpligtet sig til at overholde aftalen og skære i deres udledninger, herunder metropoler som New York, Los Angeles, Houston, Chicago og Washington D.C.

Billedet gentager sig også i resten af verden,

**VERDENS
BEDSTE
NYHEDER**

Verdens Bedste Nyheder er et uafhængigt medie, der laver konstruktiv journalistik og kampagner, hvor de formidler fremskridt og løsninger på verdens udfordringer. Deres arbejde tager udgangspunkt i FN's Verdensmål, der handler om at løse nogle af verdens største udfordringer, for eksempel ekstrem fattigdom, global ulighed og klimaforandringer. Verdens Bedste Nyheder og Realdania har samarbejdet om denne artikel.

hvor ambitiøse byer bevæger sig hurtigere og længere end nationalstaterne.

Millionbyen Mumbai forbød sidste år engangspplastik. I Kina er alle Shenzhens 16.000 busser og 22.000 taxier blevet elektriske. San Francisco genbruger og genanvender cirka dobbelt så meget af sit affald som resten af USA. London har introduceret verdens mest ambitiøse miljøzone, der skal halvere partikelforureningen fra biler og busser i centrum.

I Danmark viser byerne også muskler. København arbejder for at blive CO2-neutral i 2025 – 25 år før vores nationale målsætning. Odense har med sit housing first-princip sænket antallet af hjemløse markant, selvom hjemløsheden stiger på landsplan. Samsø er 100 procent selvforsynende med vedvarende energi. I Rønne arbejder man mod et totalt stop af affaldsafbrænding i 2032. Sønderborg har reduceret CO2-udledningen med 35 procent på blot 12 år og vil være helt neutral om 10 år.

Nyt værktøj viser ømme punkter

Herhjemme i Danmark er vi stolte af vores bæredygtige byer: Vi cykler til arbejde, vores ingeniører bygger klimasikringer ude og hjemme og danske byer er begyndt at trække deres investeringer ud af sorte virksomheder. Ministre, interesseorganisationer og virksomheder har talt om bæredygtig byudvikling som det næste danske eksporteventyr.

Men et spritnyt politisk værktøj viser med tydelighed, at bæredygtige byer er mere end supercykelstier og skybrudssikringer – og prikker måske hul til vores forståelse om perfekte danske, bæredygtige lokalsamfund.

Værktøjet er den danske rapport, Baseline for verdensmålene, der supplerer dét af FN's Verdensmål, der handler om byer, med danske indikatorer på byudviklingen. Det er mål 11 og hedder "Vi skal gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og

bæredygtige". Hvert land skal omsætte Verdensmålene til lokale forhold, og med *Baseline for verdensmålene* er mål 11 blevet pilotprojektet for den danske operationalisering af målene.

Baselinen viser, at der fortsat er mange ømme punkter, hvor udviklingen af bæredygtige byer ikke går den rigtige vej herhjemme. Baselinen har en række tekniske indikatorer, man kan bruge til at undersøge dansk byudvikling, og kun fem ud af 20 indikatorer viser en positiv udvikling.

Fakta om Baseline for verdensmålene

Det er 2030-panelet, der har taget initiativ til Baseline for verdensmålene, der er udarbejdet af Dansk Arkitekturcenter og Rambøll Management i samarbejde med Kommunernes Landsforening og Danmarks Statistik. 2030-panelet er nedsat af Folketingets tværpolitiske 2030-netværk, der har deltagelse fra alle siddende partier.

Flere hjemløse, højere husleje og mere CO2

Cyklismen er et af de klassiske billeder på dansk bæredygtighed. Selv ministre cykler på arbejde, vi bygger cykelbroer og udenlandske delegationer i hundredvis besøger København for at lære om cykelfremme. Fem ud af seks danskere synes, at Danmark skal prioritere cyklisme, og flere endnu mener, at det er godt for miljøet.

Men vi kan ikke alle cykle på arbejde, og Baseline viser, at CO2-udledningerne fra transport er steget i perioden 2010-2015, hvor det ellers lykkedes at sænke den samlede CO2-udledning pr. indbygger. Samtidig viser Baseline, at NOX-partikelforureningen, der primært stammer fra trafik og kraftværker, kun falder langsomt og stadig ligger langt over grænseværdien i de danske storbyer – og at de offentlige udgifter til beskyttelse af luft og klima er faldet.

For næsten to-tredjedele af danskerne har boligen i høj grad eller meget høj grad betydning for deres livskvalitet. Men vores byer og lokalsamfund bliver mere og mere indkomstopdelte, og fattige bliver presset ud af storbyerne. Hjemløsheden på landsplan er steget med en tredjedel på under 10 år. Baseline viser, at både huslejen for almene boliger og udgifterne til offentligt transport stiger hurtigere end forbrugerpriserne. For huslejen er det endda cirka tre gange så hurtigt.

Svære dilemmaer

Således viser Baseline, at også Danmark har et stykke vej til at opfylde Verdensmål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund. Og rapporten tydeliggør, hvor politikere og byplanlæggere skal træffe vigtige beslutninger, når de står over for svære dilemmaer ved byudviklingen. Her er tre eksempler:

Samfundet vil sikre gode muligheder for mobilitet for borgerne, men samtidig skal vi sænke vores CO2-udledning, også fra transporten, og partikelforurening. Det er et konkret dilemma, der fx har udspillet sig i den ophedede debat

Foto: Thomas Rousing

omkring regeringen og Dansk Folkepartis infrastrukturplan, hvor under en fjerdedel af nyinvesteringer går til jernbaneprojekter, mens resten går til udbygning af vejnettet, inklusive nye motorveje. Samtidig er der ikke lavet klimaberegninger for planen, selvom den indebærer investeringer for mere end 112 milliarder kroner i vores infrastruktur over de næste 10 år.

Vores byer skal gerne have både bæredygtige, billige boliger og rekreative, grønne fællesområder, og det kan være umuligt

at veje de to op mod hinanden, når de ramler sammen. I København mødte planerne om at bygge 2.400 boliger på Amager Fælled solide borgerprotester over byggeplaner i hovedstadens sidste oprindelige stykke natur, selvom byen har brug for et stadig større antal boliger.

Rapporten peger også på, at forsikringsudbetalinger efter skybrud forventes at stige kraftigt de næste årtier, og at samfundet kommer til at betale mere og mere til klimasikring. Danskere i boligområder ved de kyststrækninger, hvor der er risiko for ekstreme oversvømmelse ved voldsomme nedbørsmængder, kan komme til at betale store summer for sikringen af deres huse eller slet ikke blive forsikrede. Skal fællesskabet i så fald betale for klimasikringer, hvis folk ikke kan selv? Eller skal samfundet bare leve med boligområder, der ikke er klimasikrede, i risikozonerne? I særligt slemme tilfælde skal hele områder afvikles, hvis det ikke kan betale sig at sikre dem – det bliver selvsagt først en risiko et godt stykke ude i fremtiden, men det er en problematik,

som kystbyerne bliver nødt til at forholde sig til allerede nu: Baseline peger på, at der er registreret 132 stormfloder i Danmark over de sidste 655 år, men at mere end en femtedel af dem er sket indenfor blot de sidste 26 år. Kystdirektoratet har netop udpeget flere nye risikoområder for oversvømmelse.

Samlet tilgang til bæredygtighed

Baseline er et værktøj for alle byplanlæggere, embedsmænd og politikere, der interesserer sig for bæredygtige byer og Verdensmål 11. Danske byer har allerede vist mange gode eksempler på byernes store potentiale til at løse problemer og udfordringer. Med Baseline i hånden er der nu mulighed for at lave en mere samlet tilgang til at tackle de mange dilemmaer og se på byernes bæredygtige udvikling med nye øjne.

Byernes udvikling sker selvfølgelig ikke i et vakuum, og det vigtigste element i den bæredygtige omstilling er sammenhængen mellem en masse forskellige udviklinger.

Byerne skal klimasikres: Gennem de sidste 655 år, er der registreret 132 stormfloder i Danmark. Mere end en femtedel af dem er sket indenfor de sidste 26 år. Foto: Steffen Stamp

Det danske 2030-panel har derfor besluttet, at der også skal udarbejdes baseline-rapporter for Danmark og de resterende 16 verdensmål. De ventes færdige i første halvår af 2020. Derved vil danske myndigheder, virksomheder og civilsamfund have fået et komplet analyseredskab til de nødvendige valg, som vores samfund skal tage for at styrke den nødvendige omstilling på

Danmarks vej til at leve op til de 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Du kan læse *Baselinen for verdensmålene* [her](#), hvis du vil dykke ned i indikatorerne.

